

Αυτή η όρκα θα μπορούσε να σκοτώσει τον εκπαιδευτή της

/ [Επιστήμες, Τέχνες & Πολιτισμός](#)

ο Τιλικομ, με βάρος 5 τόνους και μήκος 7 μέτρα, είναι η μεγαλύτερη φάλαινα-δολοφόνος σε αιχμαλωσία.

Πανικός επικρατεί τελευταία στα γραφεία της SeaWorld Entertainment – δικηγόροι, διευθυντές, μέτοχοι και υπάλληλοι του κολοσσού που εδώ και 50 χρόνια κρατάει τα σκήπτρα της βιομηχανίας υδάτινων ψυχαγωγικών πάρκων προσπαθούν να περισώσουν ό,τι έχει απομείνει από τη φήμη της εταιρείας. Πρόκειται για μία από τις πρώτες επιχειρήσεις που μύησαν τη δεκαετία του '60 το κοινό σε επιδείξεις με θαλάσσια λιοντάρια, δελφίνια και όρκες στη Φλόριντα, στην Καλιφόρνια και στο Τέξας. Από τότε, περισσότεροι από 11 εκατομμύρια θεατές ετησίως παρακολουθούν το «τσίρκο του νερού» – τα θηλαστικά καταβρέχουν τους θεατές, πιάνουν ψάρια στον αέρα, χτυπούν παλαμάκια με τα πτερύγιά τους και ποζάρουν για φωτογραφίες. Σε διάστημα μερικών μηνών η επισκεψιμότητα μειώθηκε αισθητά, οι μέτοχοι άρχισαν να αποχωρούν, τα έσοδα της εταιρείας μειώθηκαν κατά 40 εκατομμύρια δολάρια, η αξία της στο χρηματιστήριο παρουσίασε πτώση της τάξεως του 33%, ενώ το χρέος της αλυσίδας ανέρχεται

πλέον στα 1,9 δισεκατομμύρια δολάρια. Επιπλέον, 8 συναυλίες που είχαν προγραμματιστεί στο πάρκο του Ορλάντο ακυρώθηκαν και η Southwest Airlines ανακοίνωσε ότι μετά 25 χρόνια διακόπτει τη συνεργασία της με τη SeaWorld.

Τι συνέβη; Βαρέθηκε ο κόσμος τέτοιου είδους θεάματα ή μήπως μεσολάβησε κάποιο σκάνδαλο; Η απάντηση βρίσκεται στο «Blackfish», ένα ντοκιμαντέρ που έκανε πρεμιέρα πέρυσι στο Φεστιβάλ Κινηματογράφου Σάντανς και προβλήθηκε αργότερα στο CNN, όπου το παρακολούθησαν 21 εκατομμύρια θεατές. Η σκηνοθέτις Γκαμπριέλα Κόουπεργουαϊτ ρίχνει φως στα παρασκήνια θαλάσσιων πάρκων, μελετά τη ζωή των φαλαινών υπό αιχμαλωσία και αποκαλύπτει τα αίτια των θανάτων τριών εκπαιδευτών. «Αν οι όρκες είναι ευτυχισμένες ζώντας σε τιμεντένιες πισίνες και οι εκπαιδευτές είναι ασφαλείς όταν κολυμπούν μαζί τους, τότε τι προκαλεί την επιθετική συμπεριφορά τους; Αυτό το ερώτημα με βασανίζει, όχι ως ακτιβίστρια, αλλά ως μητέρα που πήγαινε τα παιδιά της στο SeaWorld», λέει η δημιουργός.

Ο Τίλικουμ και οι περιπέτειές του

Μόνο που, όπως αποκαλύπτεται στην ταινία, η φάλαινα-δολοφόνος (ή αλλιώς Μαύρο Ψάρι) είναι ένα ζώο διαφορετικό από τα άλλα. Η ιστορία ξεκινά το 1983 στην Ισλανδία, όταν μια μικρή όρκα χωρίστηκε βίαια από τη μητέρα της με σκοπό να συμμετάσχει σε θεάματα στο SeaWorld του Σαν Ντιέγκο. Σε ηλικία 2 ετών ο Τίλικουμ, όπως ονομάστηκε, είχε ήδη μήκος 3,5 μέτρα. Παρότι συνεργάσιμος και πρόθυμος να ευχαριστήσει τους επισκέπτες, ο εκπαιδευτής του χρησιμοποιούσε τεχνικές τιμωρίας - τον έβαζε στη δεξαμενή με μια εκπαιδευμένη όρκα, έστελνε και τους δύο να κάνουν το ίδιο κόλπο και αν ο Τίλικουμ δεν τα κατάφερνε, τιμωρούνταν και οι δύο με στέρηση φαγητού. Αυτό θύμωνε το μεγάλο ζώο τόσο πολύ, που έσκιζε τον μικρό με τα δόντια του. Για την ασφάλειά του, υποτίθεται, ο Τίλικουμ έμενε κάθε βράδυ στην απομόνωση ενός πλωτού ατσάλινου κουτιού, ακινητοποιημένος επί 14 ώρες στον σκοτεινό θαλαμίσκο. «Εσύ, αν περνούσες τα δύο τρίτα της ζωής σου σε μια μπανιέρα, δεν θα γινόσουν ψυχωτικός;» αναρωτιέται η Κόουπεργουαϊτ.

Το 1991 η εκπαιδεύτρια Κέλτι Μπερν έχασε την ισορροπία της και το πόδι της βουτήχτηκε για δευτερόλεπτα στην πισίνα. Ο Τίλικουμ την τράβηξε μέσα. Δεν έγιναν αγωγές ούτε κηδεία. Αιτία θανάτου; «Τυχαίος πνιγμός». Ο Τίλικουμ μεταφέρθηκε στο SeaWorld του Ορλάντο και οχτώ χρόνια αργότερα η ιστορία επαναλαμβάνεται. Θύμα αυτήν τη φορά ήταν ο 27χρονος Ντάνιελ Π. Ντιουκς, του οποίου το άψυχο σώμα βρέθηκε να επιπλέει στη δεξαμενή του Τίλικουμ. Η ετυμολογία; «Πέθανε από υποθερμία». Οι φιλοζωικές οργανώσεις ζήτησαν την

απελευθέρωση της φάλαινας-δολοφόνου. Οι υπεύθυνοι αρνήθηκαν υποστηρίζοντας ότι είναι πλέον αδύνατο να επιβιώσει στον ωκεανό.

Το τρίτο μοιραίο συμβάν έλαβε χώρα το 2010. Ο Τίλικουμ, ο οποίος είναι η μεγαλύτερη όρκα σε αιχμαλωσία (με βάρος 5 τόνους και μήκος 7 μέτρα), μπροστά στο κοινό επιτέθηκε στην 40χρονη πεπειραμένη εκπαιδευτριά Ντον Μπράντσο. Την άρπαξε από τον αριστερό πήχη, την ακρωτηρίασε, της έγδαρε το κρανίο και την τράβηξε στο βυθό της πισίνας, μέχρι που πνίγηκε. Η Υπηρεσία Εργασιακής Ασφάλειας και Υγείας (YEAY) μήνυσε την εταιρεία, λέγοντας πως το να κολυμπάς με όρκες είναι εκ προοιμίου επικίνδυνο. Μετά το συμβάν, το πάρκο κλήθηκε να καταβάλει πρόστιμα για σειρά παραβιάσεων, ωστόσο ο Τίλικουμ και οι υπόλοιπες όρκες συνέχισαν να συμμετέχουν σε παραστάσεις. Να σημειωθεί ότι οι φάλαινες σκοτώνουν για να φάνε και σε κανένα από τα περιστατικά δεν φαίνεται να υπήρχε τέτοια πρόθεση – πολλοί ισχυρίστηκαν ότι τα ζώα «έπαιζαν», αλλιώς θα είχαν καταβροχθίσει τα θύματα.

Δύο χρόνια αργότερα, ο δικαστής εξέδωσε απόφαση για την υπόθεση: οι εκπαιδευτές πρέπει να μένουν πίσω από κάγκελα και να μην έρχονται σε επαφή με τις όρκες. Οι εκπρόσωποι του θαλάσσιου πάρκου έκαναν έφεση γνωρίζοντας πόσο δημοφιλή είναι νούμερα όπως αυτά που ο εκπαιδευτής ιππεύει τα κήτη. Επέμειναν πως επρόκειτο για ατύχημα, κατηγορώντας την εκπαιδευτριά για λανθασμένες κινήσεις. Οι αυτόπτες μάρτυρες το αμφισβήτησαν και κάπως έτσι συνεχίζεται η διαμάχη για το αν τελικά είναι ηθικά αποδεκτό το να εξυπηρετεί εμπορικούς σκοπούς ένα ζώο με πρόσχημα τον εκπαιδευτικό/θεραπευτικό/ψυχαγωγικό χαρακτήρα των παραστάσεων.

Η αντεπίθεση του SeaWorld

Σήμερα, το 54% των φάλαινων στο SeaWorld έχουν τα γονίδια του Τίλικουμ. Οι εκστρατείες κατά των θαλάσσιων πάρκων και των ζωολογικών κήπων πληθαίνουν, αλλά ο διευθυντής του SeaWorld Τζιμ Ατκινσον προσπαθεί να κατευνάσει τα πνεύματα. Πώς; Η διαφημιστική καμπάνια «The Truth» επιχειρεί «να βάλει τέλος στην παραπληροφόρηση του ντοκιμαντέρ», επισημαίνοντας πως η SeaWorld δεν έχει ψαρέψει όρκα εδώ και 35 χρόνια χάρη στο επιτυχημένο πρόγραμμα εκτροφής και ότι την τελευταία τριετία περισσότερα από 70 εκατ. δολάρια έχουν δαπανηθεί για τη φροντίδα των θηλαστικών. Επιπλέον, ανακοίνωσε ότι το 2018 θα λειτουργήσει το Blue World Project, σύμφωνα με το οποίο τα πάρκα θα ανακαινιστούν (οι νέες εγκαταστάσεις με συνθήκες όμοιες με αυτές του ωκεανού, όπως μηχανισμούς με αντίσταση στο νερό κ.τ.λ.) ώστε να φιλοξενήσουν τον Τίλικουμ και 9 ακόμη όρκες. Θα λυθεί έτσι το πρόβλημα; Μάλλον όχι. Η μόνη

περίπτωση που κάποια φάλαινα ελευθερώθηκε στην ιστορία ήταν στην ταινία «Free Willy». Εν προκειμένω, δυστυχώς η ζωή δεν μιμείται την τέχνη.

«Σε αιχμαλωσία, γίνονται επιθετικές»

«Οι άγριες όρκες δεν αποτελούν απειλή για τον άνθρωπο, τρέφονται με ψάρια. Δεν έχει καταγραφεί ποτέ ούτε ένα περιστατικό με όρκα να κάνει κακό σε άνθρωπο στη φύση. Αντίθετα, έχουν καταγραφεί περισσότεροι από 70 τραυματισμοί στο SeaWorld», λέει η επιστήμονας Λόρι Μαρίνο, η οποία ειδικεύεται στη μελέτη των κητοειδών. «Οι όρκες είναι ευφυείς, υποδειγματικοί γονείς, εξαιρετικά φιλικές, έχουν διαίσθηση, αντίληψη, κατανόηση, συναισθηματική αντίληψη του εγώ και το προσδόκιμο ζωής τους είναι παρόμοιο με του ανθρώπου. Όταν στο φυσικό τους περιβάλλον κολυμπούν 160 χλμ. τη μέρα κυνηγώντας θηράματα, είναι φυσικό να βαριούνται όταν στερούνται τα ερεθίσματα. Τραυματίζονται ψυχολογικά, κακοποιούνται σωματικά και είναι σαν ωρολογιακές βόμβες», συνεχίζει.

Περιοδικό «Κ»

ΣΕΜΙΝΑ ΣΑΡΑΝΤΟΠΟΥΛΟΥ

Πηγή: kathimerini.gr